

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI LAKÁS:

Szechenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra a 26. szám alatti ház emeletében.

Megljeni e lap hetenkint 3-szor u. m. kedden, esütörtökön és szombaton délel. Ára évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: 5 hasábos sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr., 3-ör 5 kr. o. é. minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előzetes s hirdetés a kiadó hivatalnál kezeletik.

A „nyiltéri” cikkek sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

A szász publicisták s a szász politika.

I.

Ha van nemzetiség, mely a szent István birodalmának területén arra lett volna hivatva, hogy érdekeinek kielégítését és fentartását kizárólag a törvényesség rayonján belül keresse, s a „quid juris?” szempontjához a legmakacsabbul ragaszkodjék minden körülmények közt: az bizonyára az erdélyi szász nemzet, mely rokontalan elemek közt szórványosan s nagy minoritásban levén boldogsága s fenmaradásának garantiáját a törvényekben, s csak a törvényekben találhatta fel.

De egy szász nemzeti párt befolyásán, mely a törvény, szerű alkotmány terén belül a jogszerező ősapák példájára valódi szász nemzeti politikát követett volna, rég fölülemelkedett a szász bureaucratia és hierarchia befolyása, s ezzel a nemzeti politika önző párt-politikává törpült, mely a szervezett jogokat nem tudta elég magas szempontból méltányolni, sőt megbocsáthatlan könnyelműséggel dobta oda oly fictiók kedvéért, a melyek — éppen mert csak fictiók, s ha ma szemünk előtt kápráznak is, holnap egy real jogi élet fuvallatára oda lehetnek — legkevésbé sem alkalmasak arra, hogy egy, bármily csekély nemzetföredék sorsa azokhoz csatoltassék.

Imé, ezen — úgy hiszem: teljesen elfogulatlan, s őszintén az igazságnak megfelelő — felfogás szolgált alapjául azon igénytelen cikkeknek, melyet „szász politika” czim alatt még a mult hó elején irtam, s melyet e lap 107-dik számában hozott.

Felfogásom igazolásul kiemelém, hogy a fundus régiuson — nem is említve régebbi alapokat, minő az Andreanum diploma — egy a leopoldi hitlevél, mint az 1791-diki törvények szerint a szász nemzet előnyére mily irigylendő önkormányzati jogok élvezete vala biztosítva, s hogy e jogok tovább fenmaradására nézve mily megnyugtatólag nyilatkozott az 1848-diki törvényhozás is, midőn ünnepélyesen, törvénycikkben mondá ki azon szép elvet, hogy „politikai jogfelvezetést azoktól, kik annak eddig gyakorlatában voltak, elvenni, az országgyűlés hivatásának nem ismerheti”; s mégis azon párt, mely 1848 óta a szász nemzet nevében szerepel, hivatásának érezhető nemcsak eltérni a legitím állásponttól, hanem a magyar korona jogait, alkotmányunk s törvényeinkkel szemben határozottan a jog-eljárás veszélyes elméletének zászlója alá sorakozott, sőt e zászló iránti vak előszeretétét az önkényes jogfeladás áldozatával pecsételte meg.

Adatokat hoztam fel annak bebizonyítására, hogy e párt 1848 óta alig tőn egyebet, mint hogy a szász nemzet jogait a politikai áradatok közben feladai szorgalmatoskodott, s bátor voltam azon nézetet nyilvánítani, hogy e párt, mely nem valódi szász párt, hanem tulajdonképp a bureaucratia pártja, már természeténél fogva sem követhet soha valódi szász nemzeti politikát, minőlfogva a szász nemzet érdekeit tekintve, kívánatosnak látszanék, hogy végre most e párt a „mea culpa”-t elmondva, nagylelkű önmegtagadással lépne vissza, s engedné át a cselekvés terét egy független, egy valódi szász nemzeti pártnak, mely a mostani, határozottan legitím szempontoknak kedvező fordulóponton, felhasználva a magyar államférfiak és magyar közvélemény őszintén békülékeny s minden jogos tekinteteket méltányolni kész hangulatát, sok mindent helyre hozhatna, a mit amazok a szász nemzet ügyén rontottak.

E cikk a szász publicisták részéről a visszafelelő cikkek egész sorozatát idézte elő. A „Herm. Ztg.” három s a „Kronstädter Ztg.” négy egész számon át tárgyalja e bizonyára elég fontos kérdést, amaz meglehetősen objectív szempontból, az utóbbi azonban némi, a dologra nem tartozó, s csak személyemre vonatkozó kitérésektől se kimélve a fáradságot*).

* A „Kronst. Ztg.” felhozza, hogy beszéleket s regényeket is irtam; utolsó regényem czime: „Elv és előítélet”, de — ugymond — előítéletektől ment nem vagyok, többek közt előítélet tölem azt hinni, hogy a szász nemzet a szász bureaucratia és hierarchia tutorsága alatt áll. „Fájdalom ez” előítélet.

Azon szomorú eszmeanarchia közepette, melyet a Nádasdi-Reichenstein-kormány politikája a jogelméletek körül mintegy örököségül hagyott hátra, azon jogi fictiók és sophismákkal szemben, melyeknek melegágya a provisorium vala, s melyekre ellenfeleink maig is támaszkodni elég ábrándozók, semmi se lehet hálátlanabban vállalkozás, mint szász publicistákkal vitatkozni, a kik senkinek se hiszik el, vagy legalább senkinek se hajlandók bevallani, hogy álláspontjukkal hamis és ingatag téren állanak, hogy ez álláspont ma már tökéletesen tul van szőnyalva, s a szász nemzet érdekeit még továbbra is attól tenni függővé, a legnagyobb s mindenekfelett politikátlan eszélytelenség, mely végzetleges hátrányokat vonhat maga után a szász nemzetre nézve.

Mi rég lemondunk, vagy talán soha se is ábrándoztunk avál, hogy ez urakat a valódi legitím szempont részére meghódíthassuk argumentumainkkal. Ők — nagy bölcsen — minden hidat felégették maguk megett; egyik rögeszméből a másikba esnek, s egyik sophismából a másikba kapaszkodnak, hogy pártjukat a szász nemzet élén még egy ideig fentarthatassák. Ők csalhatatlanoknak hiszik magukat, s a legjobb akaratú fizyelmetést is megvetőleg visszautasítják, fizykeletet vagy a szász érdekek nem ismeréséből származónak bélyegzik. Mindenekfelett jellemző pedig e pártra nézve azon virtuozitás, a melylyel álláspontját minden viszonyok közt igazolhatni hiszi. A jogeljárás elméletének, a sok híres „Neubat” körüli experimentatióknak kora meglehetősen lejárván, s a történelmi jog, legitimitás, jogfolytonosság elvei emelkedvén érvényre, egyszerre e jelszavak védpaizsa alá helyezik politikáikat, a nélkül, hogy feladnák hamis álláspontjukat. Ők legitímisták, mert erről külön teremtett fogalmuk van, s a történelmi jog terén állanak, mert itt is az interpretatio oly illetékeségét igénylik, melyre nézve az ember nem tudja, hogy bosszankodjék-e vagy szájalommal nevéssen. Meg kell adni, hogy inventiosus emberek. Minden tekintetben, s minden áron „Extra-Wurst”-ot követelnek, még a jogfogalmak értelmezése körül is azon szabaddal akarva élni, melynek csak az lehet barátja, a ki az elvek s fogalmak falsificatiójának, s a politikai moralt felforgató eszmeanarchiának barátja.

De e furfangos játék a jogelméletek, jogelvek s jogfogalmakkal nem tarthat így, s mi reméljük, hogy a szász nemzet elég érett, elég öntudatos és minden türelmessége mellett elég erélyes lesz végre lerázni magáról a politikai escamoteurök azon ligáját, mely 17 év óta hurcolja a szász nemzetet a legveszélyesebb buvolyukakon keresztül, csak hogy a magyarral össze ne találkozhassék, s egy testvéri jobbot ne szorithassanak, mely 17 év óta minden alkalommal kész volt a szász nemzet jogaiból egy-egy becses gyöngyöt elárverezni.

Mi nem tartozunk azok közé, a kik egy nemzetföredéket minden áron boldogá akarnak tenni, még akaratja ellenére is. Lássá a szász nemzet, lássa a szász intelligencia hogyan fog gondoskodni nemzete érdekei és sorsáról e nevezetes forduló ponton. Am foglaljanak oly álláspontot, mely meggyőződésök szerint legüdvösebb. Fogjanak velünk kezét vagy ámitassák magukat tovább is avál, hogy a Reichenstein-korszak embereinek ábrándjai még valósulhatnak. Ez reánk nézve nem életkérdés. Annyi hanyattatás, annyi viszály után, melynek mindnyájan csak kárát vallók, de hasznát nem látjuk, őszintén sovárgunk ugyan a régi egyetértés, a régi testvéries viszony rehabilitatioja után, mely a szász s a magyar nemzet közt szá-

teljesen jogosult, s nem pirlok azt bevallani. S igénytelen nézetem szerint épp oly kevéssé válik szőgyenyemre vagy bámi tekintetben hátrányomra az, hogy regényeket is irtam. Legelső publicistáink: b. Kemény Zsigmond, b. Eötvös, Dózsa D. Jókai Mór stb. szintén irtak regényeket, s az angol és francia parlamentarizmus élet kitünőségei, s publicistái közül akárhányan vannak, a kik a szépirodalom terén is hasznosíták képességüket. Ily capacitásokkal magamat párhuzamba tenni, szerénységem tiltja. Csak azt akarom mondani, hogy valakinek illetékeségét a publicistai terén onnan mérni, ha valjon nem foglalkozott-e magányirással is, s ha igen, azt mintegy hibául róni fel, a mi által netalán „verwirkolta” azon jogát, hogy a publicistia terén még az erdélyi szász politikusoknak is megmondja az igazat — ez aztán igazán előítélet. H. S.

zadokon át fenállott, s a békés haladás és nemzeti fejlődés minden feltételeinek megfelelt. Örömiünk, megnyugvásunk, diadalunk nem lesz ugyan egészen teljes, ha a jövőt számunkra, mindnyájunk számára, nem alkothatjuk egyetértő collegialis munkásság útján. De mi minden áron következetesek maradjunk; haladunk a legitimitás útján, melyet ő Felsőge legmagasb intencióival vagyunk szerencsések öszhangzásba hozni; s ha beleszóltunk a szász dolgokba, ha a szász érdekek szempontjára helyezkedve, egy merész, de indokolt indítványt tevünk, hogy t. i. lépjien fel az elkövetett hibák helyrehozása végett egy független szász párt, melynek semmi közössége nincs a tévedésekkel teljes közelebbi multtal, mely — holmi reminiscentiák megszokott előítéletek s rögeszmék békítőit menten — szabad lélekkel s kétségekívül nagy sikerrel helyezhetné vissza a szász nemzeti politika sarkpontját a törvényesség egyedül biztos terére, ezt bizonyára nem azért tevők, hogy véleményünket ráerőszakoljuk a szász közvéleményre, melynek ön-elhatározási jogát respectálni kívánjuk.

A testvériség ösztöne, a közérzés s az őszinte jóakarát sugallata volt az, mely a jelen helyzetnek szász érdekek szempontjából megvizsgálására, s azon felfogásunk őszinte nyilvánítására vezetett, miszerint ütött az utolsó óra, midőn egy történelmi jogalapot felforgató szász politika makacs tovább folytatásának határozottan véget kellene vetni, midőn a magyar legitím szempont elleni eddigi sikertelen küzdelem halvány dicsősége helyett más, komolyabb, nemesebb, s a szász érdekeknek hűebben megfelelő czélt kellene kitűzni, azon czélt t. i. hogy a törvényes jogalapot, melyeket az eddigi szász politikuskok nem egyszer hűtlenül elhagytak, ismét fölkerestessenek és megszilárdíttassanak, a mire nézve mi, magyarok — feledés fátyolát borítva az ellenünk elkövetett méltatlanságokban gazdag mult — teljes készséggel nyujtandunk kezét a legitimitás terén.

Valjon az ajánlat, e felfogás rosz indulatból származott-e? valjon, midőn a szász nemzet jogainak biztosítása végett a sok tekintetben szétzilált törvényes alapok rehabilitatioja iránt egy — nézetünk szerint — biztos módot keresünk, s az iránti véleményünket őszintén közreadók, e törekvésnek lehet-e azon czélt tulajdonítani, miszerint a szász nemzet érdekei kijátszassanak? Itélje meg bárki, a ki elfogulatlanul képes itélni.

S mégis a szász publicisták, kik ellenünk a cikkek egész sorozatával léptek föl azon tendenciosus föltevésből indulnak ki, hogy mi szeretnők a szász nemzetet jogfosztottnak látni, s olvasó közönségüket oly módon igyekeznek mystificálni, mely semmi kétséget sem hagy fenn aziránt, hogy nem őszinte vagy legkevésbé sem elfogulatlan emberek.

Szerencsére a szász értelmiségnek vannak oly körei is, a hová a testvéries magyar szózat hamisítatlanul eljuthat. Vannak adataink, miszerint a „szász politikáról” irt igénytelen elmélkedésünk igazságosabb szempontból méltányoltatott, mint ezt a „Herm. Ztg.” s a „Kronst. Ztg.” tenni hajlandók, s nekünk nem csekély elégtételül szolgál a „Pester Lloyd” brassói correspondensének nyilatkozta, mely felfogásunkat s törekvésünket helyesli és hazafiasan támogatja.

Halmágyi Sándor.

Követválasztási mozgalmak.

Maros-Vásárhely, october 16-án. T. szerkesztő ur! Becces lapja 121-dik számában, „Követválasztási mozgalmak” ezime alatt érdekesen értesít a követjelöltek neveiről; csak ha szabad kérdenem s illetőleg kérdenünk, ezeket a közvélemény hangja után írja-e ön? vagy pedig egyesek tudósításaiból? mi ez utolsó hiszszük!!!)

Miután közelebbről a Soovidékin járva, Ny-Szeredában azt a hírt — mint bizonyost — hallottuk, hogy ön levelet irt volna Marosszékre, melyben tudatja Bereczk városa részéről lett kijelöltetését. Erre nézve ajánljuk egy pár sorban nyilatkozni; mert most az emberek semmi alávalóságtól²⁾ nem irtóznak!!

¹⁾ Ugy van. Szerk.
²⁾ Nő a mi irányunkban elkövetett, az csak egy kis kortesz csel, a mi nem bűn. Szerk.

Városunkban is, és pedig éppen a provisorium meghittjei, azt kezdték volt hirdetni és terjeszteni, hogy a derék és közbecsülős tárgya, jogtudor Dózsa Elek ur nem vállalja el a követséget, mig aztán meghitt emberei által felhivatva, annak elvállalását határozottan nyilváníta. A másik követjelöltet városunkból, először most önnek becces lapja fenirt számában van szerencsénk hallani, mert mi éppen a közvéleményt mondjuk el, midőn nyilvánítuk, hogy nem szorultunk nyugdíjra egyénekre; mert a tapasztalás megtanított: „kövte higgy a komának”, aztán „ismertünk maskara.”

E levélnek reám vonatkozó részére nézve megjegyzem, hogy habár még Marosszéken kívül pár helyről részesültem azon szerencsében, hogy jelöltség elfogadására felszólítottam; én Marosszék egyik képviselői állását határozottan elfogadni ígértem, s ha arra a közszavazat kiválaszt, gyöngye erőmhez képest teljesíteni fogom kötelességemet azon elvek szerint, melyeket az irodalom terén s annak idejében zöld asztaloknál hirdettem.

Én egy reánk várható rövid erdélyi előgyűlésen, s azt valószínűleg követő pesti hosszú parlamenten a magyar királyság egyetemes mellett védeni akarom székely nemzet politikai, nemzetgazdászati, történelmi, földirati, intézvényi, s családi érdekeit, melyekkel utóbbi időkben e nemzet s országunk ő törvényei által tiltott játékok irték.

A székely nemzet tagja levén, ha reám azon dicső, de nehéz és terhes kötelesség lesz szabva, hogy képviselő legyek, az mindenek előtt székely törvényhatóságból, s Marosszékről, mint szülőföldemről, óhajtanék lenni.

Minden hírek, melyek ezen elhatározatom s készségem ellen terjesztetnek váltolanak.

Megjegyzem még végül, hogy e bekövetkező választás alkalmára egyetlen egy levelet irtam Marosszékre — e tárgyban — és ez válasz volt egy kórnek azon hozzám intézett kérdésére, hogy két más jelölt közül, melyiket óhajtanám inkább követársamul? Ebben a fennemlített tárgyról szó sem lehetett.

Kolozsvárt, oct. 17. 1865.

Dózsa Dániel.

Lapszemle.

A „Pester Lloyd”-nak írják Brassóbol, october 6-ról, Tr. jegy alatt:

A „Kronstädter” és a „Hermanstädter Ztg.” meüdürgős cikksorozatokkal igyekeznek megintgatni egy „szász politika” czim alatt a „K. Közlöny”-ben a szász nemzethez intézett cikk hatását; a „Közlöny” ezikk békülékeny jellemző szavak özönébe igyekeznek temetni, melyek megett a szász nép szeme előtt eltakarhatni remélik egy magyar hazafi odanyujtott testvéri kezét. Azonban mi nem nézünk e lapok szemüvegén át, s a „közlönybeli” ezikket ezenel üdvözöljük mint hü intészt egy jó szomszédnak, ki az ő kisbítlőv vált barátját saját benső erejére emlékezteti, hogy őt a fontos elhatározás pillanatában a külső segélyre való hasztalan és káros várakozás veszélyétől elvonja. Ezt teszi a „közlönybeli” ezikk, midőn néhány tartalomdús sorban a nemzet szemé elibe tartja, mily becces kincs rejlik irigylendő ősi alkotmányában, midőn a bureaucratia ellen azon sulyos, de igazságra alapuló vádat emeli, hogy 1795 óta, mint a regulatív pontok első datumától kezdve, ezen alkotmány élvezetéből lépésről-lépésre kiharmentiroztatott, s midőn a nemzet felhívja, hogy vegye számba erejét, s a saját körében levő hazafiak közül hallgasson azokra, a kik akarát és bátorsággal bírnak, hogy az atyáink által élvezett teljes polgári és politikai élet előnye után nyujtsák ki kezüket.

Lássuk most mit hoz fel a „Kronst. Ztg.” mindezek ellenében. Azon kezdi, hogy általában a bureaucratia mellett láncsát tör, s azt kérdi a „Közlönybeli” ezikk szerzőjétől, hogyan jön arra, hogy a szász nép választott tisztviselőit és választott papjait bureaucraták és hierarcháknak nevezze. De Halmágyi ur, a megtámadott cikk szerzője, bizonyára épp oly jól tudja, mint mi magunk, s tanisztály jól tudja a „Kronst. Ztg.” is, hogy egy országgrész bureaucratiaja alatt nem az összes hivatalnokok, s hierarchia alatt nem a papság összesen értetik; hanem ezen elnevezés azon hivatalnokokat s illetőleg papokat illeti, a kik maguknak az ál-

lamban államot alkotva, annak külön érdekeit rendszeresen fenntartani törekednek s a népek rajtok kívül eső minden tényezőit futorság alatt tartva, az állam politikai szövetségében a törvény-engedte önszegélyt elnyomják és kizárják. Jaj azon államnak, a hol minden hivatalnokot bürocratának, minden papot hierarchának méltán nevezhetni. S pedig már régóta vannak köztünk ily bürocraták s ily hierarchák. Az ők veszedelmes befolyásuknak tulajdonítjuk, hogy a szász nép regulatív pontok által rendszabályoztatott, s a bámuló Erdély egy oly landtag látványával lephetetett meg, mely abban találta feladatát, hogy az ország kívánatait soha, de a ministeri utasításokat mindig számbavegye. Ők ezen Scheinlandtag által teremtett sovány következményeket akarják szembeállítani, a mi tisztelgetéltő alkotmányunk jogfolytonosságával.

Távol legyen tőlünk, hogy ezeket a bűn fiait in effigie huzzoljuk a közvélemény bírói széke elébe; a szász nép rajtok fog ismerni e rajz után. A szász nép óvakodjék újból e dicsvágyó emberek zsámolya gyanánt használatni fel magát.

O Felsőge, a mi császáruknak, sept. 20-án „szabad pályát” nyitott a törvényesség korlátai közt, hogy saját örökön vergődjünk ki azon labirintusból, a melybe hín bürocraták s azok könnyenbíró segédei vezettek. Mi reméljük is, hogy kivergődünk az unió-törvény ariadne fonalán, mely míg mindig zárkóvát képezi az erdélyi törvényhozás megáramlásának közepette is hazánk jó geniusának oltalma alatt, megkíméltetett. Mi be akarunk lépni azon jogkörbe, melyet nekünk e törvény biztosít, azon loyális szándékkal akarunk belépni, hogy nagy hazánk többi néptörzseivel egyetértőleg munkáljunk municipális jogaink továbbfejlesztésén; s nemzeti méltóságunk öntudatával, mely megnyugvást talál azon szerencsés egyensúlyban, melyben Magyarország nemzeti tartják magukat, s belépni akarunk e jogkörbe egész bizalommal, miután a magára hagyott Erdélyben ugy is csak egy számlag túlnyomó nemzetiség áradatával szemben találunk magunkat.

Mire törekszünk?

Néhány szó Csikszék választóihoz.*)

Végre küszöbön állunk egy oly korszaknak, melyet türelemmel és kitartással várt Erdély és egész Magyarországnak minden ősi törvényeinkhez ragaszkodó fia.

Erdélynek is még egy országgyűlése lesz, melyen ismételtén kimondja Magyarországgal egyetlenségének már 48-ban, törvényezikbe foglalt szándokát.

Legyen szabad e mindnyájunkra nézve fontos időben, midőn önk a kolozsvári országgyűlésre követeket választanak, néhány ismételtén önkökhöz.

Nem támaszkodhatom nagy névre, mely e lépésre feljogosítana, de hisz én székelyföld gyermeke vagyok, az önk véreből való vér, és önk elvrokona, ki tantorítlanul mindig ugyanazon téren álltam, a melyen önk, s így mint székelyföld fia veszek magamnak bátorságot fellépni önk között, mint a kikhez vér- és elvrokonosság csatol.

Vegyék szavaimat nem csak mint egy a haza boldogságát hön óhajtó szív sugallatát, hanem mint oly átgondolt nézet kifolyását, a mely nézet hazafini érzelmeiktől áthatott kebelben fakadt ugyan, de a megfontoló hideg ész bírálatán is átment.

Csikszék fia, vér- és elvrokonaim! Midőn önkökhöz intéztem ezen szótatom homlokára tüzetem e kérdést: „Mire törekszünk?” jól tudtam, hogy arra velem együtt egyhanguan azt fogják felelni:

„A magyar haza jövő boldogságának ősi törvényeink alapján való megalapítására.”

De ősi törvényeink, alkotmányunk, törvényes önállóságunk helyreállítása mind addig nem képzelhető, míg Magyarország szétszaggatva van, míg Szent-István koronájából, annak egyik fényes gyögye, Erdély hiányzik. Törvényeinkhez ragaszkodva nem törekedhetünk mi másra, mint mindenekelőtt Erdélynek Magyarországgal egyesülésének kimondására.

Egyelőre ez egyedüli feladatunk. Ezt törvényeinkhez hiúségünk köteleességünké teszi; mert Erdélyt nem csak a 48-diki törvények csatolják Magyarországhoz, hanem annak része volt a vezérek korától fogva a szerencsétlen mohácsi vésznapot követett időkig.

Tubutum 904-ben a hegyentuli vidéket meghódította, a magyar államba kebelezte. Szent-István 1002-ben még szorosabban csatolta ahoz.

Ez idő óta 1540-ig, az utolsó választott nemzeti király haláláig, illetőleg az 1556-diki tordai, szebeni, szász-sebesi és kolozsvári országgyűlésekig az anyahon résztől képezte. Utóbb a felsőge uralkodóhá, mint Szent-István trónjának örököse, e jogcímzen követele vissza Erdélyt.

Ha ezenkívül visszatérünk a multra és fűrkészünk: minő kapocs volt az, mely Erdélyt Magyarországhoz csatolta, azt tapasztaljuk, hogy az még szorosabb volt, mint a minőt feltételez az

1848-diki VII. törvényezik, mely 5-dik szakaszában azt mondja:

„Magyarhon Erdély mindazon külön törvényeit s szabadságait, melyek a mellett, hogy a teljes egyesülést nem akadályozzák, a nemzeti szabadságnak és jogegyenlőségnek kedvezőek, elfogadni s fenntartani kész.”

Mig 904-től egész 1540-ig semmi jelére annak nem találunk, hogy Erdély egyetlen külön törvényével birt volna.

Ha tehát ősvörvényeinket megtagadni nem akarjuk, ha azokhoz hívek maradni kívánunk, mást nem szabad, nem lehet tennünk, mint kimondani:

Erdélynek az 1848 diki VII. t. ezikk értelmébeni egyesülését Magyarországgal, szem elöl nem tévesztve az Erdélyben lakó többi nemzetiségek jogos igényeit.

És ezzel befetesztem szavaimat, miket önkökhöz, mint egy Kolozsvárt összehulló erdélyi országgyűlésre képviselőt küldő választókhoz intézni akartam. De midőn Erdélyt mint külön ország megszünt lenni, akkor születik újja egy sebb, rég várt jövőre. Ekkor fog teljes fényében felragyogni Szent-István koronája, mely eddig egyik legszebb ékétől meg volt fosztva. Önk új képviselőket fognak választani a pesti országgyűlésre, hogy közreműködjenek a csak volt Erdély, a nagy, akkor már egész Magyarország jövő fénykorának megalapítására.

Most tehát szabadságot veszek magamnak önkökhöz aként szólni, mint a pesti országgyűlésre képviselőt küldő választókhoz.

Hazánk viszonyai még a jelen perczben nem kielégítők és nem voltak azok negydedfél század óta, mióta a birodalommal kapcsolatban élünk.

De vajlon ennek így kell-e lenni, és azon segíteni nem lehet?

Soha sem volt kevésbé okunk e szomorú, esüggészítő helyzet miatt kétségbeesünk, mint most, midőn ő Felsőge, szeretett királyunk, maga átlátva jogos igényeinket, sérelmeink orvoslására, alkotmányos életünknek az ezredéves alapokon való újra építésére alkalmat nyit.

Austria államférfiainak mindig szálla volt szemében, hogy Magyarország a birodalomba beolvastva nincs, s mint külön álló országot az örökös tartományok szolgáljává nem tehetik.

Főtörvényeink mindig e cél elérése volt, s ha az nekik nem sikerült is, de igen is sikerült századokon át minket szabad fejlődésünkben gátolni.

E tények elősorolása nem akar recriminatio lenni.

Főlemlíttem, hogy multunk fölmerülve előttünk, tisztán lássuk a jelent s tudjuk, miként kell jövőnket biztosítanunk.

Főlemlíttem, hogy földerithessem, miként sok vád, mit ellenünk szórnak, visszahull azokra, kik ellenünk emelik.

Vádolnak, hogy a szellemi fejlődésben, hogy iparunk, kereskedésünk, anyagi jólétünk emelésében, a művelt világ mögött messze elmaradtunk s ebből azt a következtetést vonják, hogy mi, kik lelkesülten ragaszkodunk ősi törvényeinkhez, nem tudva más művelt népekkel lépést tartani, életrevalók nem vagyunk, mi csak emlékeinkben élünk, csak a jövő nélküli mult a miénk.

Ha ez így lenne, a felelőség sulya azokra nehezednék, kik az életre jogosultságot tőlünk megtagadni igyekeztek, mert ők voltak azok, kik szabadabb működésünk elibe gátokat vetettek.

De bűszkén, az öntudat nyugodt lelkiismeretével mondhatjuk: ez nem áll.

Igaz, sokat mulasztottunk, de miért? mivel három század mult el folytonos küzdelem között. Azon perczben, midőn a birodalommal kapcsolatba léptünk, támadt azon nagy jogper, mely azóta foly, s melynek szerencsés eldöntését a jövő országgyűléstől várjuk.

A nemzet egész erejét alkotmányos jogaink védelmére fordítani volt kénytelen; innen van az, hogy mindenki előbb hazájára mint önmagára gondolva, jogtudós kívánt lenni, hogy védhesse a haza legfőbb kincsét, az alkotmányt s e miatt kelle sok más ténnek parlagon hevernie.

Igy, önhibákon kívül, maradtunk el némileg a többi nemzetektől.

Ez azonban csak a század elejéig volt aként. Nemzetünk átért a kor követelményeit s mint a szent könyv szerint a pusztában föltűnt lángoszlopot, követé a legnagyobb magyart, Széchenyit, ketőtött óriási erőfeszítéssel igyekezve kipótolni a mulasztottat, egy nívaurra emelkedni Európa első nemzeteivel.

A ki az 1825 előtti Magyarországot az 1848-val összehasonlítja, azt látja, hogy nem egy, sebei félíg elvérzett, szánandó agghős áll többé előtte, hanem egy ifjú dalia, ki életet kér és életet követel.

Életrevaló jogosultságát behívonyította, nem csak a 48 előtti időben, nem 48-ban, de különösen az ez évek után ránk nehezült sulyos korszakban, midőn minden jogaiból kivetkőztetve volt, a hatalom minden eszközével nemzeti létünk megsemmisítésére törek, mivel a nemzet kitartó hazaszeretendél és alkotmányához hű ragaszkodásánál egyebet szembeállítani nem birt.

A szomorú napok soká tartottak, a küzdelem egyre nehezebbé lön, de a magyar nemzet, ki oly

soká az új korban Jó b szerepére kárhóztatva volt, hitét nem veszté; hite által erőssé lön, s túrt mig jogai előismerésre találtak ott, honnan az elősmertést remélte s bizalomteljesen várta.

A szomorú napok zivataraikkal elvihartzottak felettünk, de nem nyomtalaunk.

Drága áron szerzett, drága kincshez juttattak. Öröket edzették, önmagunk elfogulatlan esmeretét elősegítették, higgadt, megfontoltá tettek.

Uj bizonyosságát adták annak, hogy a mely nemzet a kor szavát megérté, ősi törvényeihez hű és önmagát fel nem adja, az életre hivatva van.

A nehéz idők alatt inkább mint valaha meggyőződünk, hogy már nagyon is ideje tisztába jönnünk a felett, miként kell a vizsgálkodásokra alkalmat szolgáltató kérdéseket megoldani, ideje a birodalomhozi viszonyunk szilárd megállapítására, hogy a nemzet ne vesztesse továbbra alkotmányos jogai mellett való meddő küzdésre idejét ma és a jövőben, mi csak káros következményt lehet oly korszakban, hol a többi nemzetek a közművelődés és anyagi fejlődés terén oly gyorsan haladnak előre, oly korszakban, melyben a szellemi fejlődés főtényezővé vált, melyben nem a nyers erő, hanem az ész uralma kezd előtérbe lépni.

Most gondoskodnunk kell szilárd alapról; hogy azonban azt elérjük, szükséges, hogy a kétséges kérdések tisztázassanak, hogy a jövő országgyűlés ne egy hiányos provisoriumot teremtsen, mely jogaink újabb esorítására nyilt ajtót hagyjon, hanem hogy századokra biztosítsuk Magyarország politikai szabadságát, hogy Európa népei között ne csak igényeljünk helyet, hanem azt, melynek betöltésére hivatva vagyunk, el is foglaljuk.

Ez alapot nekünk csak is az 1791-iki 10 ik törvényezik szolgáltatta, mely szerint Magyarország a kapcsolattal részekkel szabad ország és egész törvényes kormányformájára nézve független, azaz: semmi más országnak vagy népnek alatta nem áll, hanem saját önállással és alkotmánynyal bír.

Továbbá az 1827. 3-dik törvényezik, főleg pedig az 1848-diki törvények, melyek ősalotmányunkban lelék gyökertek, s azokat annyiban módosították, a mennyiben azt az újabb kor szelme s a valódi szabadelvesség kívánalmi igényelték.

Ezek azon oszlopok, melyek az ország törvényes önállása, a birodalmi kapcsolatok és birodalom hatalmi állásának fő- és rendíthetetlen támaszai kell hogy legyenek, melyek nélkül Magyarország szabadsága, a vizsálókra szolgáló okok elenyészése, sőt a birodalom virágzása sem képzelhető, mivel ezek nélkül a feltékenykedés daemona a kibékülést lehetlenné teszi s a nagyság, a hatalom annyi csiráját magában rejtő gazdag birodalom erejét az egymás elleni harcban felemészte a jólét emelésére, az állam virágzóvá tételére képtelenné teszi; benn gyöngyév, künn tekintélyvesztetté s mégis épp a 48-ik törvények azok, melyek miatt „feljajdulnak” nem csak politikai ellenségeink, hanem sokan a jogainkat elősmerni kész szomszédaink közül is.

Szerintök is ragyogó fényt vetnek Magyarországra azoknak több pontjait, minők: az ősiség előrlése, a jobbágyosság megszüntetése.

Ők is nagyra becsülik az államjognak népképviselői alapra lett fektetését, de a többi 48-iki törvényekkel össze nem illeszhetőnek tartják a birodalmi kapcsolatok fenntartását, a birodalom hatalmi állásának szilárdítását, még pedig a felelős magyar ministerium miatt, de hisz épp ez nem új a 48-iki törvényekben, mert Magyarországnak független kormányzata már a felettebb idézett 1790 dik 10-dik törvényezik, ugy az 1723. 1. 2. t. ezikkkel által biztosítva volt; minél fogva a 847/8-3-dik törvényezik csak formaváltoztatást tartalmaz, a mennyiben a kormányzatot konkrét egyéniségekre bizta, hogy ekként a régibb törvényeinkben már kimondott felelőség elvét érvényre juttassa. A mi pedig a 48-iki törvényekben lényegesen új, az Magyarország a birodalommal kapcsolatát éppen nem látja, sőt a birodalom hatalmi állásának szilárdítá tételére szolgált alkalmat és ez a 3-dik t. ezikk 13-dik szakasza, a melyben elősmertetik, hogy „léteznek viszonyok, melyek a hazát az örökös tartományokkal közösen érdeklik”, s mely által elősmertetik azon kapos, mely minket a birodalom többi részeivel összetart, mely több érdekeink közösségét vallva, az örökös tartományok jogos igényei- és érdekeinek általunk tisztelgetben tartását feltételezi.

A többi ellenvetéseket kevésbé fontosaknak tartva, ugy hiszem elég világosan kitűnik a mondatokból, hogy Magyarország 48-iki törvényei által alkotmányos jogait nem bővíteti, csak is biztosítani akarta és ekként a birodalom hatalmi állását nem esonkíthatta, sőt a 3-dik törvényezik 13-dik szakasza által szilárdította. (Folytatjuk.)

Kül- és belföldi levelezés.

Torda, oct. 14.

Bizottmányi ülés.

Midőn a folyó hó 10-kére kitűzött tordamegyei bizottmányi ülés megtartását megírom, ennek főbb mozzanatait képező legmagasb intérvényeken

kívül, melyekben az uralkodó Felsőge báró Kemény György alkotmányos főispánunk főispáni széke újabb elfoglalását, s a megye kormányzatának átvételét legkegyelmesebben megengedni, s egyedül Erdélynek az anyahonnali egyesülésére vonatkozó törvény még egyszeri megvizsgálására a kolozsvári országgyűlést jelen évi november 19-re egybehívni méltóztatik; a főispáni megnyitót s az erre következő elfogadó beszédeknek egész terjedelmükbeni közlésében ezen bizottmányi ülés hű képét veendő a hazai közönség.

A városház nagy teremében összegyűlvén a bizottmány, ősi szokás szerint főispán ő mlga egy több tagból álló küldöttség által tisztelgettesen meghívott; s a küldöttség élén nehány percz alatt megjelenvén, főispáni székét eljénések között elfoglalja, s röviden értesítvén a bizottmányt az iránt, hogy ő Felsőge legmagasb kegyelme főispáni széket újabban elfoglalni megengedte, az erre vonatkozó rendeletet fölolvastatta. Alig kell mondanom, hogy a bizottmány erre lelkes eljénésekkel felelt. Ő mlga pedig a bizottmányt következő beszéddel nyitotta meg:

Tisztelt bizottmány!

Ez előtt 3 évvel, az utolsó bizottmányi gyűlésben akint nyilatkoztam, hogy minden alkotmány, mely valaha népet boldogított, mely kormányt hatalmassá tett, csak az idők lassu folyamán át fejlődhetett ki. Ott, hol az alkotmányos formák idegen divatú ezikként hozattak be, és erőszakoltattak a népre, ott valóságos alkotmányos élet nem lehet.

Hála az isteni gondviselésnek, és őseink bölcsességének, a mi alkotmányunk 1000 éve át fejlődött ki, izmosodott meg, és éppen azért olyan mély és erős gyökert vert a nép szívében, hogy azt onnan kiirtani teljes lehetetlen, a mint azt a következtetés meg is mutatta.

Ezen nézet a jelen események által, melyeket önk közül mindnyájan ismernek — tökéletesen igazolva van.

Miután ő cs. kir. apost. Felsőge célzata az alkotmány helyreállítását illetőleg, kétséget nem szenvedhet, hazafi kötelességemnek ismertem ne Tordamegye kormányzatát ismét elvállalni.

Igyekszik fogok a megye kormányzatát a lehetőleg egyszerűsíteni, s a ns megévt a bürocraticus kormány nyügeitől megmenteni.

Hogy az annyi szerencsétlenséget okozott provisoriumtól valahára, és örökre megmenekedjünk.

Terrleti egységét visszanyert Magyarországnak, alkotmányos unon, az az f. év dec. 10-kére törvényesen összehívott országgyűlése által ki kell egyenlíteni a magas kormánylyal tudva levő vitás kérdéseket, mert az erkölcsi hátrányokat fent, az anyagi károkat alant tovább is túrt igen politikailan lenne.

Kérem a bizottmányt minden egyes tagját, méltóztatassanak engemet a fennebb kijelent czélok elősegítésében tanácsaikkal, és közreműködéseikkel támogatni, tanácskozásaikban szoroson a felsőbb helyről kitűzött tárgyhoz ragaszkodván.

Bizzunk ő cs. k. apost. Felsőgeének bölcsességében, atyai jóindulatában. Bizzunk a jelenlegi kormány élén álló államférfiak eszélyességében. Bizzunk kipróbált honfiaink okosságában és saját magukban.

Ezen megnyitó beszédre a megye 1861-ből alkotmányos főbírája Korodi Samu következő beszéddel felelt:

Méltóságos báró főispán ur!

Tekintetes bizottmány!

Szinte négy éve annak, hogy mint a t. bizottmány által választva volt alkotmányos főbíró, nagyságodtól az akkori tisztí karral együtt fájdalmasan vettem bucsut nagyságodnak akkori hivatalos állásától való távoztakor, azon óhajásunkat fejezvé ki, hogy az egek ura adja megérni nagyságod és mindnyájunknak, hogy elhagyott székét újra elfogallassa. S ma, mikor ezen óhajásunkat Felsőge fejedelünk kegyességéből teljesülve látjuk, nem tehetem, hogy örömetem ne nyilvánítsam felette, oly örömet, melyet bizton merem mondani, nem csak az én örömem, hanem ugy hiszem az egész bizottmányi gyűlés minden tagja, vagy legalább annak nagyobb részéé és minden alkotmányosan érző elfogulatlan honpolgáré, akkor, mikor a 17 év alatt felfüggesztett ezredéves alkotmányt, melyet a bürocratia erőszakos hatalma összetörpni szándékozott, (de hála a gondviselés és Felsőge fejedelünk atyai jóságának azt nem teheté) újra életbe léptetni, s annak jobb jövővel biztató hajnalat feljönni látjuk. Ugy van méltóságos báró főispán ur és t. bizottmány! lehetetlen el nem telni örömmel akkor, midőn nagyságodat viszont főispáni székébe ülve látjuk, ha elgondoljuk azon sok törvényellenes módokat, melyekkel azon idő óta kihozattunk, melyeket az experimentalást magunknak czélul kitűzött több rendbeli, de elvben mindig ugyanazon kormányok rajtuk elkövettek, a meg gondoljuk azt, hogy ezen áldott ország s ennek minden rangú és nyelvtől lakói mennyire elszegényítették, ha elgondoljuk azt, hogy a status két alapelve a személy- és vagyon-bátorság mennyire megingatottak alapjukban. Ugy, hogy valóságban nem lehet tisztá alkotmányos érzésű ember, kit annak megmondolása, hogy nagyságodat újra itt lát-hajja, örömmel ne töltse lelkét, kivált ha azt is észébe veszi, hogy egy jobb [és boldogabb törvé-

*) Utóbbi számunkban tett ígretünkhez képest közreadjuk gr. László K. ezen jeles programját. Szerk.

nyes jollét előpostájával tekinthető, minekutána ezen egyszerű változást egy a dolgok folyamáról felvilágosított Felsőes fejedelem akarata és szilárd elhatározása kifolyásának tekintheti.

Ily örömeik közepette, az hiszem, teljesen a t. bizottmány érzését tolmácsolom, ha kívánom, hogy az Isten nagyságodat azon helyen és e megye kormányán, melyet mindnyájunk öröme, most másodszor foglalt el, hosszas éveken át tartsa meg és segélje, hogy mint teljes constitucionális érzést hazafi, mind azt, mi hazánk ősalakotánya szerint e haza és ennek minden ebben élő társnemzetének, rang- és vallás különbség nélkül jávára van, életbe léptetésébe munkás lebeszen; igérvén mi is, hogy nagyságodat e nemes hazafi munkásságában egyetértés s szoros összetartással minden erőnkkel támogatni s nagyságoddal közremunkálni mindenkor, mikor arra felszólítottunk, szoros hazafi kötelességnek fogjuk ismerni.

Erre Tiszta László, jeles hazánkfi, állt fel a megye hivatalon kívül álló polgárai nevében, s mondotta az alább látható szép beszédet. Melyet annyival szélesebbnek látok egész terjedelmében közölni: mivel ez a haza megmentése nagy céljára jelenben egybeolvadt pártok felső ellenzékének egyik kitűnő egyéne nézetkifejezése levén — megdöbben, hogy az alkotmány teljes redintegrálása iránti igény fenntartása mellett ebben a mérsékelt politika elemei sem hiányoznak. A beszéd itt következik:

Méltóságos főispán ur!

„Szabad legyen nekem is, mint e ns megye hivatalon kívül álló egyszerű polgárának üdvözölni mlgodat. S midőn ezt teszem, szabad legyen, uraim, egyszerűsülni önöknek e megye alkotmányhoz hűségében soha meg nem tántorodott összes értelmiségének nevében tenni ezt. Azon édes reménnyel, hogy én a közérzletet híven tolmácsolni szerencsés leendek.

Üszinte örömlük, mlgos főispán ur, midőn megyénk kormányzata élén újlag mlgodat tisztelhetjük. Oly férfiut, ki a régebbi időkben szerény sorainkban küzdött erénydelentül ősi alkotmányunk fenntartása, s annak az idők szelleme által igényelt törvényes módosítása érdekében, ama hosszú években pedig, melyekben a legmeyerebb absolutismus kísértett meg hazánkra erőszakoltnai; velünk tört, s sokat szenvedett. De zugolódás nélkül, élve képleben az örökigazság elévülhetlensége, s nemzetünk jobb osillagzatában vetett tántoríthatlan bizalom.

Hogy az alkotmányos élet bajnalának első pirultakor 1861-ben mlgod volt az, a ki félretéve saját érdekeit, a fejedeleme kinevezése folytán megyénk elnöki székét elfoglalva, e megyét bölcsesség, tapintat, részrehajlatlansággal kormányozta, mondani is felesleges: él ez mindnyájunk édes emlékében. Lehetlen azonban feledni azt, miként mlgod egyik első vala azok közt, kik magán életükbe vonultak vissza, mihelyt újabb fondorlatok a tért, egy már ekkor alkotmányos külföldi, de lényegében az előbbinél szinte megvesztegetőbb kísérletnek nyitották meg. Eme kísérletet kivételensége rövid időn kintt, s felettük gyászbeszédet tartani nem célozom. Csak megújítom ama őszinte örömlük kinyilatkoztatását, hogy a jobban értesült fejedelem kegye visszahelyezte mlgodat főispáni székébe, s ezt mlgod — megtagadva sok tekintetben még keble nemesebb érzelmeit is — megyénk javára elfoglalni nem vonakodott.

Tagadhatlan mlgos főispán ur! hogy megyénk értelmiségének alkotmányos érjellese sok tekintetben jogosan megütközik ügyeink jelen folyamának alakjában; sokat mlgod is kénytelen elnézni, mi mindnyájunknak fáj; sokat eszközölni felhatalmazva nines, mit nem csak keble sugallata, de a közérzlet, sőt maga a közjó is követelnének.

Hogy mindemellét mi, e megyének alkotmányunkhoz régi s legújabb szentesített törvényeikhez tántoríthatlanul hű fiait, megindulunk az ő Felsőségnek díszösögesen uralkodó királyunknak nemes célzatai által kimutatott pályán, törvényeink erejének helyreállítására felé, s hogy ez uton, melyen lábaink minden perczben új meg új botránkozás kövébe ütköznek, még csak fel sem jaldulunk, s a dolgok menete elleni jogos óvásunkat sem tesszük meg itt, keresve a mult és jelen alkotmányos egybeküthetőségét: oka urunk királyunk magas célzataiban vetett határtalan bizalmunkon kívül azon honfiai tudat, hogy törvényeink alapult jogaink, óvásunk támogatása nélkül is elévülhetlenek, s mlgod személyében vetett azon bizodalunk, hogy vezetése alatt tévnta, vagy a titkos kijátszás ingóványára nem sodortathatunk. S hogy alkotmányos multja, jelene s jövője szilárd kapesát s biztosítását bírja e megye mlgod személyében.

Eppen ezért fogadják mlgod e megye alkotmányos polgárainak őszinte bizalomnyilvánítását szívesen. S legyen meggyőződve a nagy cél fölé terekvésében osztatlan támogatásunkról mindaddig, míg mlgod vezérel, vagy mit ezzel egyértelműnek tartunk, míg haladhatunk ez uton a nélkül, hogy keblünk legszentebb érzéseit sérteők oly lépéssel, mely nemzetünk multját szennynezné be, vagy feladva a jogfolytonosságot, s törvényes tért, szent István birodalmának alkotmányos jövőjét kockáztatná. Mire mi soha senkinek segédkezet nem nyújthatnánk.

Haladjon mlgod a megnyílt uton keble s alkotmányos érjellese sugallata szerint. Támogatása

mellett mindazoknak, kik óhajtuk, hogy mielőbb érje el azt, midőn az önkormányzat varázsereje kielégítvén e haza minden hű polgárának nemzeti-ségi s egyéni méltányos kívánalmait sz. István koronája alatt egy nagy nemzet egyéneiben szabadon, népfajaiban testvéries egyetértve élhessen az ünhoza s királyja által szentesített törvények szárnyai alatt azon boldogító tudatban, hogy ügyei intézésében holdog vagy holdogtalansága saját kezébe van letéve.

Kívánjuk, hogy mlgodat e nagy cél elérésében a hivatalokban is mielőbb a közbizodalmat bíró, törvényes uton helyőkre választott alkotmányos férfiak segíthessék. Kiknek élén az Isten mlgodat hazánk s közelebről megyénk javára számtalan évekig éltesse! (Folytatjuk.)

N.-Enyed, oct. 10.

A megye bizottmányi gyűlésről tett közlésem alkalmával közölni ígért főispányi megnyitó beszéd itt következik:

Örömteljes kebellet üdvözölöm a tekintetes bizottmányt.

Négy éve telt már el, hogy Felsőes urunk legkegyelmesebb parancsa folytán ezen sokat hánytatott hon, e sokat szenvedett megyéjének díszes kormányán állok. Alkotmányos életünk mozzanata azóta csak szünetelt, és inkább csak az experimentálás terén próbálta szerencsését, de még kihalva nines. Hisztük, hogy mindezen, mindazon állapot, mely alatt több év óta éltünk, nem mertül a feledés tengerébe, azt intő példa gyanánt a történelem lapjai tartják a mostani nemzedék és késő unokáink számára fenn.

A hajónak, mely hazánk szerencsését hordozza, kormány-rudja állam-eszélyvel véteztett államférfiaknak, kik dynastiának, s hazánknak egyaránt hívei, kezeikben lévén: nyugodtan nézhetünk annak élébe, hogy az elvégre biztos révparthoz jutand.

Kezességül szolgál erre, hogy nekünk Felsőes urunk legkegyelmesebb elhatározása szerint folyó év novembere 19-kén kezdődő országgyűlésünk leend. Melynek egyedüli kizárólagos tanácskozási tárgya Magyar- és Erdélyország egyesítéséről szóló 1848-ki I. törv. czikk revisioja.

Minő örömet, minő megnyugvást szerezhet sokra nézve, hogy Felsőes urunk apostoli királyunk innepélyesen vallja, hogy az 1848-ik évi I. czikk sanctionált törvény.

Az öröm ne legyen azzal keserített, hogy egy sactionált törvény revisioja tüzetik előnkbe országgyűlési egyedüli tanácskozási tárgyal: az őszinte fejedelmi akarat lelje mibenntünk alkotmányos segédkezetét annyival is inkább; mert történelmünk és törvényeink tesznek arról örömdetes tanúságot, hogy első apostoli királyunk Szt. István koronájának birtokában szinte ezred-évvél ezelőt létrejött kapes teljesen soha felhomolva nem vala.

Ez örök nézve valójában irányadó országgyűlés fog lenni, s a siker el nem marad, ha a közös egyetértés vezértünk lenni pillanatig is meg nem szülnik.

Kit nem lelkesít, tekintetes megyei bizottmány, a sept. 20-diki fejedelmi szózat, mely felé buzgó imádság epedez százazrek ajtán.

Felsőes urunk bizalommal szóló népeihez, urunk királyunk nyilatkozata azokra a H. T. K. II. r. 31. §-ban olvasható törvényeket hozza életre, hogy „Principes proprio motu... super rebus... vestustae libertati derogantibus, constitutiones facere non potest“, de interrogálja a népet: „si eis tales leges placeant an no?“

Ime ezen ige „jogfolytonosság“ a legszentebb fejedelmi szóval újra testé lön, és lakozik mi közöttünk.

Az ő Felsőes intentioiban való bizalom jeléül a legmélyebb hódolattal fogadjuk Felsőes urunk királyunknak az érintett manifestumban említett magasztos szózatát, „hogy a pálya nyílt, mely minket a legitim jog tekintetbe vételével a kölcsönös megértésre vezet.“ Hazánk nemtője adja meg ezt értünk!!!

Ezzel van szerencsém ő cs. és apostoli kir. Felsőes legkegyelmesebb urunk leirata kapesán a t. megyei bizottmányt az országgyűlési követek megválasztása iránti szükséges előintézkedések fölől való alkotmányos tanácskozási felhívni, kérvén nagy becsül támogatásait, az egyedüli cél a Felsőes trón istapolásával, jobb sorsra érdemes hazánknak a törvényességhez vezetése.

Légyen boldog Felsőes uralkodónk, szeretett hazánk, s annak minden nemzete.

S ezzel a gyűlést megnyitottam nyilvánítom.

Hazai intézetek

A dézsi jótékony nő-egylet igazgató választmányának névjegyzéke. 1867. évre.

Elnökök: Wéer Katalin. Alnökök: öz. Kátóna Istvánné és Pécsy Ferenczné. Pénztárnok: Czecz Péterné. Titkár: Keresztes Nándor.

Választmányi tagok:

Özvegy Varga Vinczé, öz. Veres Józsefné, öz. Kendefi Farkasné, Végér Zsigmondné, Korbuly Jánosné, Gyorik Péterné, ifj. Ferenczi Károlyné, ifj. Papp Ferenczné, öz. Tolrosi Lászlóné, id. Ferenczi Károlyné, öz. Bojós Istvánné, ifj. Pataki Dánielné, Jüngling Mihályné, Hersényi Bálintné, öz.

Bauer Lajosné, Batosi Andrásné, Medgyesi Istvánné, Biró Elekné, Vékony Ferenczné, Kübacher Ferenczné, Bányai Lina, Hegyi Mihályné, öz. Fazakas Istvánné.

Titkári jelentés.

Az 1867. egyleti évi állásáról a dézsi jótékony nő-egyletnek. Az egylet tagjai. 1) 100 frtot urb. kötvényben befizetett alapító tag van. 2) 100 frt alapítványt, kötvényileg biztosított 5% ot fizető tag. 3) 5 évi részvényt előre befizetett alapító tag van. 4) 5 frt évi részvényt élethosszig biztosított alapító tag van. 5) 6 évi kötelezettséggel évenként 4 frtot fizető részvényes tag. 6) 2 frttal segedelmező tag. 7) 1 frt évi segélyt 5 évre előre befizetett tag. 8) 1 frttal segedelmező tag. 7. Tagok száma 146.

Az egylet bevételei. I. Rendesek. 1) 8 d. 100 frtos urb. kötvény kamat szelvényeiből 19 frt 52 kr. 2) 900 frt alapítvány egész évi 5% kamataiban 6 frtjával 45 frt, 3) 42 alapító tagtól egész évi részvényben 5 forintjával 210 frt, 4) 61 részvényes tagtól egész évi részvényben 4 frtjával 134 frt, 5) Egy alapító 5 évre előre fizetett részvénye 5 frtjával 25 frt, 6) 9 részvényes első félvégi részvényében 2 frtjával 18 frt, 7) 8 segedelmezőtől egész évre 2 frtjával 16 frt, 8) 1 segedelmezőtől 5 évre előre 1 frtjával évenként 5 frt, 9) 5 segedelmezőtől 1 frtjával 5 frt, 10) 1 segedelmezőtől 50 kr. Rendes bevétel összesen 588 frt 2 kr.

II. Rendkívüliek. 1) 1864 1. alkalmú gyűlési ebéd jövedelme 74 frt 74 kr, 2) 1 hangverseny és 4 színelőadásból 80 frt 11 kr, 3) 1864 dec. 10-ki gyermek-színelőadásból 4 frt 30 kr, 4) Kis Ferencz ur ajándoka 3 frt, 5) Alapzabályok eladási árából 7 frt 45 kr, 6) 1864 dec. 26-ki bál jövedelme 30 frt, 7) 1865 febr. 11-iki bál jövedelme 100 frt, 8) 1865 apr. 6-iki gyermek-színelőadásból 15 frt 87 kr, 9) Pár ajándékból 20 kr, 10) június 8-iki bál jövedelme 33 frt 34 kr, 11) Gyermek-színelőadásból 10 frt 48 kr, 12) 1850 urb. kötvény szelvényeiből 45 frt. Rendkívüli bevételek 514 frt 49 kr. Bevételek összesen 1102 frt 51 kr. osztr. ért.

Az egylet kiadásai. I. Rendesek. 1) 12 szegénynek január hóra 2 frtjával 24 frt, 2) 11 szegénynek február hóra 2 frtjával 22 frt, 3) 10 szegénynek március hóra 2 frtjával 20 frt, 4) 10 szegénynek április hóra 2 frtjával 20 frt, 5) 10 szegénynek május hóra 2 frtjával 20 frt, 6) 10 szegénynek június hóra 2 frtjával 20 frt, 7) Juliusra 10 szegény 2 forintjával, és 3 1 frtjával 23 frt, 8) Augustusra 10 szegény 2 frtjával, és 3 1 frtjával 23 frt, 9) Szeptemberre 10 szegény 2 frtjával, és 3 1 frtjával 23 frt, 10) Legény fizetés jan.—sept. hóra 1 frtjával 9 frt, Rendes kiadások összesen 204 frt.

II. Rendkívüliek. 1) Színpadra fordított költségek 20 frt 90 kr, 2) 350 frt urb. kötvény vásárlása 248 frt 50 kr, 3) Pénztár-láda csináltatás 20 frt, 4) Bál meghívók nyomása 4 forint, 5) Egyleti pecsétnyomóra 3 frt, 6) Segélyezett Osváth Juli temetésére 3 frt, 7) Segélyezett Mak Klári temetésére 3 frt, 8) 100 frt urb. kötvény-vásárlás 71 frt 92 kr, 9) 400 frt urb. kötvény-vásárlás 290 frt 48 kr, 10) Csorvási Pali süket-némának 10 frt, 11) Irószekélyre 2 frt 40 kr, 12) 200 forint urb. kötvény-vásárlás 146 frt, 13) Üszön-dijakra 4 frt, 14) Szavazó-gömbökért 2 frt, 15) Pénztár-össnyért 1 frt 80 kr, 16) Dorostyénjé temetésére 3 forint. Rendkívüli kiadások 834 frt o. é. Kiadások összesen 1038 frt o. é. Melyek szerint: az összes bevételből 1102 frt 51 kr. levonván az összes kiadást 1038 frt. Pénztármaradék 64 frt 51 kr. Az egylet vagyoni állása jelenben: 1) 1850 p. frt urb. kötvényekben, 2) 900 frt 5%, ot kamatozó kötvényekben 3) 64 frt 51 kr, készpénzben. 4) 18 frt hátralék-részvényekben.

A dézsi jót. nő-egyletnek 1865. sept. 29-én tartott közgyűléséből.

Kiadja

Keresztes Nándor,

titkár.

Különfélek.

* Gr. Crenneville ő nméltósága, hir szerint, felsőbb meghívás folytán Bécsbe tegnapelőtt elutazott. B. Jósika Lajos kolozs megyei főispán ő mla magán ügyben utazott el Pestre.

* A szép készültégt fiatal költőnk Szász Bélát M.-Vásárhelyre bölcsészeti tanárnak választák meg.

* Kővári Mihály a „Korunk“ belmunkatársa, s biztosítási titkár a napokban tartá meg esküvőjét bájos araja Modt Gusztá kisasszonnyal.

* Follinusz társulata Tordán működik, hol összesen csak négy előadás tartanak, s így néhány nap mulva már körünkben lesznek. Az utonnan szerződött elsőrendű tagok nagyobb része megérkezett. Mint halljuk Follinusz Jókai Mórt szólítá fel egy prolog készítésére színházunk megnyitása alkalmára.

* Tordán hir szerint a napokban két embert fogtak el, kik hamis bankjegyeket hoztak nagyenyedi vásár alkalmával forgalomba. A motózás alkalmával két hamis szárazat leltek náluk, melyek annyira gyengén sikerült utánazások, hogy lehetetlenség lett volna rajta nem vesztetni. A letartóztatott két egyén szamosújvári lakos, ha ugyan igaz.

* Fiume legnépszerűbb embere, az ottani valamennyi választó kerületben megválasztott Ciotta

országgyűlési képviselő, néhány nap óta Pesten mulat. A Mont Cenis-től jő, hol a vasuti munkálatokat tanulmányozta. Ott léte alatt a kormány élén álló férfiakon kívül többször meglátogatta Deák Ferenczet, b. Keményt, b. Eötvöst, Hollánt és az alföldi mezei vasutbizottmány titkárát Szathmári Károlyt, kinek felhívására, még a horvát országgyűlés megnyitása előtt ismét meg fog jelenni köztünk Ciotta ur, és egy nyilvános beszédet tartand Fiume helyzetéről. Ciotta egyik legelőkelőbb polgára ama tengerparti városnak, dúsgazdag, s a katonai pályáról néhány év előtt lelépve, jelenleg mint patricius ül a tanácsban, s minden tehetségével Fiume sorsának javításán működik.

* Nyitrán, mint a bécsi lapok írják, a zsinagógában a zsidók közt nagy verekedés volt, két ember meghalt; több veszélyesen megsebesült. Oka és részleteiről még bővebb tudósításaink nincsenek.

* Mint a hivatalos lapok írják, a csendőrséget újra szervezni fogják, s a jelenlegi 10 ezredet 18 csendőr-vezénységre akarják leszállítani.

— Azon naszói küldöttség, a mely a revindicált havasok kérdésében ment fel Bécsbe a trónhoz, benyújtott alázatos kérelmét egy külön röpiratban Bécsben kiadta német nyelven, a mely hozzánk is megküldtetett. A kérvény sok alaposággal s ügyesen van összeállítva, habár itt-ott a sofismákat sem kerül ki, a mi már minden jogi allegationál szokott dolog. A kérvény írója sok érdekes régi okmányt hoz fel, melyekből akaratlanul is meghazudtolja azon oláh részről gyakorai állítást, mintha a magyar királyságban levő oláhok, mint olyanok, lettek volna jobbságra vetve; ez adatok eléggé kintuntetik, hogy egyes oláh vidékekre szintoly széleskörű nemesi jog volt kiterjesztve, mint a székekre s szászokra.

— A Fertő tava már évek óta mindig jobban eliszaposodván, most egészen kiszáradt, több ezeryi hold birtokába juttatva a közeli birtokosokat.

— A sárospataki főiskolában az akadémiai tanpálya a Tiszán inneni ref. egyházkerület ez ősi közgyűlése határozata által főgondnok vajai idősb Vay Miklós ő nmlta buzdításai s a főiskolai tanárikar emlékirata következtében ugy a tanárok, miként a hallgatók részéről a szabad tanítás és tanulás elvénél fogva egyetemi színvonalra emeltetett.

— Párisban nagy feltűnést okoz Disderi legújabb találmánya, a festészet, (photopeinture), melyet az ottani lapok az elnevezés szigorú értelmét véve „valószínűsággal nem bíró csodának“ neveznek. Disderi mindamellét természetes nagyságu olajfestményű arczképeket készít egyetlen egy ülésre. Ezen művészet lényege t. i. abban áll, hogy egy egyszerű fény-arczkép eléggé megnagyobbítva Disderi saját találmányu műtete szerint, magától tevődik az előkészített rajzvászóra. A többi a festő dolga, ki a kidolgozott vázat készen találja. Így történt, hogy Abd-el-Kader, megpillantván olajfestményű arczképét, ámbár festő előtt nem tilt vala, felkiáltott: „Ez lehetetlen!“ — A dolog azonban, mint látszik, mégis lehetséges, s nem más, mint Columbus tojása a művészet terén.

A fenebbi értesítésben említett „valószínűsággal nem bíró csoda“ Kolozsvárott már négy év óta ismeretes dolog. Itt ugyanis Vastag György és Ur-laki festészek már 1862-ben rájöttek arra, hogy a fényképet viaszvászóra tettek, s azután rá rakták a színeket, a mialt egy ülésre szintén akár-kinek igen jó és szép olajképet adtak. Említett jeles festésztünk Vastag az utóbbi két évet az oláh fejedelemségben töltötte, most Ploestben fest Disderi jóval megelőző találmánya szerint. Itt Kolozsvárott is ily fényfestészet utján eléállított igen jeles, és életnagyságu olaj képei is vannak. Csak-hogy a magyar találmányoknak nem fut szét oly gyorsan hire. A mint értesültünk Vastag ur a jövő tavasszal visszaköltözik Kolozsvárra.

Politikai hírek.

Angolország. London, oct. 6. A „Times“ következőleg ír a magyar-osztrák ügyről: „Noha valószínűleg csak a kénszerűség birta rá a császárt ezen engedményekre, melyeket nem német országainak adott, mégis alaposan remélhető, hogy némely maradandó jó következményei lesznek annak. Nines más mód a megmenekülésre a szabad-elyű őszinteségnél és hűkölkénységénél. Első fellépését egy nem szép cselekmény kísérte, a főállók alkotmány fölfüggesztése, azon benyomást, melyet egy ily önbatalmu eljárás okozbata, nem simithat el semmivel jobban, mint azzal, ha megad Magyar-országnak mindent, a mit követelni joga van, t. i. megadja a tőkélletes bel-önkormányzatot, s megadja neki az ország törvényhozásának felelős minsteriumát. A különféle országok valóságos közigazgatási függetlenségével, a trón irányábani még hosszabb idő óta elgyengült loyaltás újra lábra fogna kapni, s a császár ismét eléfordulandó Gastein esetére sokkal több erőt lelne népeiértel ragaszkodásában, mint roppant hadseregében, a melynek most mintegy 16 milliónyi kisebb-nagyobb mértékben elégedetlen alatt-ülő felett kell örködnie. Az ilyen reform legnagyobb akadályozója azon ellenzék, melyet a német népség képez, a mely noha tul-terhes adók alatt nyug, mégis olyan centralisatio után vágyódott mindenkori, a melyet a fölfüggesztett alkotmányban birt

volna. Hanem ilyenmü zugalódásra hallgatni, ilyen időben, vészthozó politika lenne.

Több fontosság tulajdonítandó a németek más kérdéseken kifogásainak: ha például azt a megjegyzést teszi, hogy keveset használ minden alkotmány, míg a személyes szabadság, ezen sarkköve minden politikai építménynek, nincsen biztosítva... Kétségkívül sok tennivaló lesz még akkor is, ha Magyarország visszakapja jogait s Velence a maga függetlenségét, a mikorra az osztrákok méltán szabad népek mondhatnák magukat. Hanem ez a személyes szabadság a continensen még nem mindenütt általánosan birt tulajdon, noha elkérhetetlenül szükséges az alkotmány hatályos védelmezéséhez, s bármily örömmel látjuk a német földön a rendőri eljárások enybitését, mindazáltal mégis annál előbb fog bekövetkezni az utazási, kereskedelmi és házassági szabadság, ha majd az alkotmány szerinti jogok szilárd alappal bírnak. A tartományok kiengesztelését nem kell továbbra halogatni azért, hogy az utelvek és védvámok virágzásban vannak.

Franciaország. Páris, oct. 12. A „France” Bernudez de Castro stírgönyeinek meleg elismerést szavaz, s többi közt írja: „Austria tiltakozása Olaszország elismerése ellen nem csak a spanyol politikába elegyedés volt, hanem egyuttal oly lépés, melynek eredménye nem lehetett. Olaszországot most már minden hatalom elismerte; mit tehetnek még Austria tiltakozásai a többi európai államok egyetértése ellenében, miután ezek a nagy érdekeket, melyek Olaszországhoz kapcsolódnak, nem akarják szélnék ereszteni? Spanyolországot bölcsen és belátással cselekedett, midőn a nélkül, hogy a cselekvés szabadságáról lemondott volna, kilépett az elszigeteltségből, hogy a további eseményekre és tárgyalásokra tevékeny befolyást gyakorolhasson.” A „France” világosan érteni engedi, hogy ily tárgyalások nem késhetnek örökké, s hogy Austria nem

okosan cselekszik, ha a duzzogásnál marad és a római kérdés közreműködése nélkül oldatik meg. Különbösen reménylik Párisban, hogy a bécsi udvar sietni fog még kapu-csukás előtt a lézapot betölteni, melyet Austria most az európai egyetértésben betöltetlenül hagyott. Az „Indépendance” közelebb jelentette, és a „France” ma ismétli, a nélkül, hogy kétségbe vonná, hogy Grammont Ferencz József császárnak az utóbbi manifestum alkalmából megjegyezte, miszerint Franciaország óhajtja, hogy Austria sikertőljön az európai egyensúly javára a belső zavarái folytán általa nyitvahagyott lézapot ismét betölteni.

A „Voss. Ztg.”-nak írják innét: „Diplomatiai körökben sokat beszéltek Adelsward báró gyors visszatéréről itteni állomására, melyet a követ alig néhány nappal előbb hagyott el hosszabb szabadsággal. Svédország franciaországi képviselője Bismark grófnál és a császár visszatérteig még mindig itt időző Benedetinnél hosszabb látogatásokat tett. A stockholmi kormány állítólag nem titkolná, hogy komoly aggodalmakat okoznak neki a tengerészeti telepeket illető tervek, melyeket Porosz-ny mint Oroszország nyíltan bevallanak. Ezzel kapcsolatba hozzák azon jelentést, melyet a svéd bizottmány egy védelmi rendszer kidolgozására épp most nyújtott át a királynak.”

A „Patrie” és más lapok is bevesen kikelnek ma Anglia ellen, mivel a „Times” és „Morning Post” Franciaország azon tervét, hogy Európa gondoskodjék a kelet egészségi állapotáról, Törökország belügyeibe való elegyedésnek nyilatkoztatták.

Németország. A „Nürnb. Corr.”-nak írják Münchenből folyó hó 9-ről: „A csendzavarások ma este megújultak, habár többé nem oly nagy néptömeg részvételével. Ismét az ünnepi mezőn kezdődött, hol a csendöröket kigunyolták, és néhányat bántalmaztak. Bevezető magánmulatságul meggyuj-

tottak néhány a koresmabodék előtt felállított fát, s a csendöröket (gunnyevén: „Deckel”) égő darabokkal üldözték. Egy kocsi, melybe egy csendör menekült, összelörték. A „Westendhalla” előtt és a Károlytérre folytatják a botrányt. A füttyülés és láma egyes dragonyos és tüzér-csapatokat vont oda, s ezeket gunnyevén „halloh”-val üdvözölték, s az üdvözlésre fegyverekkel feleltek, mely alkalommal néhányan megsebesültek. Egyes polgártisztek és egy gyalogsági hadnagy tartottak beszédeket a tömeghez, hogy menjenek nyugodtan haza. A tömeg eljenezte a polgárokat; azonban a katonaságot mindenütt kiáltozással, füttyüléssel és nevetéssel fogadták. A kardlapozó dragonyosok többeket elgázoltak, néhányat a polgári lovasság is; vagy 30—40 elfogtak. Az utóbbiak közt tanuló is lettek volna. Csak éjjel felé, midőn a katonaság egészen a polgárőrségnek engedte át a rend helyreállítását, tettek el a csoportok.”

Törökország. Konstantinápoly, oct. 6. Egy újabban kitört tüzvész 300 házat hamvasztott el. — Osman basa erőlyesen lépett fel a rabszolgakereskedés ellen. — Ide azon bir érkezett, hogy a bokhári emir badereje meglepte Taskend-et, és az ottani orosz helyőrséget lemészárolta.

Spanyolország. A mint a „Telegrapho di Barcelona” jelenti, Saragossában a normalis állapot ismét tökéletesen helyre van állítva. Az ottani lapok közlik Zarpatero tábornok kiáltványát, mely által a polgári hatóságok ismét visszanyerték rendes működési körüket. Egy uttal elrendelte, hogy az események fölötti vizsgálatok most ismét a rendes törvényszékekhez utasítsanak, s ne a katonai törvényszékek által folytattassanak.

Ujabb Páris, oct. 15. A „Patrie” constatalja, hogy a római kormány a francia csapatok elvonulása esetére már is toborz.

Francia szállító hajók készülődnek. A „Patrie” egy cikkében hathatósan inti Rómát, hogy bizzék a sept. conventio erejében, s béküljön ki Olaszországgal; Olaszországnak pedig javasolja, hogy hagyjon fel a Rómába vágyakozással, s békítse ki a pápát.

London, oct. 14. Hirlik, miszerint a washingtoni kormány, midőn értesült, hogy Napoleon császár újabb csapatokat szervez Mexiko számára, Párisba egy sürgönyt küldött azon kijelentéssel, mikép a washingtoni kabinet sehogy sem fogja megengedni, hogy Franciaország újabb segélyeregeket küldjön Mexikoba, mivel Franciaország folytonos intervencioja aggasztó meghasonlásokat idézhetne elő a két kormány között.

London, oct. 15. A mai „Observer” határozottan erősíti, hogy Észak-Amerika mindaddig nem fogja elismerni Mexikot, míg azt francia és idegen zsoldosok tartják megszállva.

Hamburg, oct. 15. A „Kiel. Ztg.” szerint Augustenburg hg tegnap lépett először Schleswig földére, látogatásra menvén Karlsburgba Glücksburg Károly hghhez az uralkodó dán király öcséséhez; Eckerfördeben, mely a legünnepélyesebben vala kidiszitve, zajos örömradiállal fogadtattott.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

October 18 kán: 5%. Nemzeti kölcsön 100 frt. 70.75.—5%. Metalliques 100 frt 66.70 Bankrészvény 774. — Hitelintézeti részvény 200 forint 167.50. London 10 ft st. 100 frt 23 1/4 kr 108.20. — Ezüst 108.25. Cs. kir. arany 5.24. — 1860. kölcsön 86.—

T. és telelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

Nyilttér. *)

Nyilt levél! t. cz. Popu Leontye urnak!

Kolozsvárt.

Folyó hó 7-én ns. Kolozs megye háza termében, a megyei utak célszerű módon leendő kiépítések ügyében tartott értekezleten, azért, hogy az Ön kedvelt szolgabíróját az általa elküvetett communisticus szinezetti eljárásokért feleltem nyilvánosan, Ön elég bátor vala igaztalan rám fogni, hogy én kormányom alatt a Bikali járásban ez előtti években, a járási útmunka-erőt idegen czélokra használtam, málmát szedtettem a lakókkal!! T. cz. ur! én málé-földemet mindég részibe miveltetvén, az igaztalan rágalmazást elutasítom!

*) Az e téren megjelenő cikkekért a felelősség a szerkesztőnek csak a saját hatóság irányában illeti. Szerk.

hamisnak nyilvánítom; — s felhívom Önt megnevezni, mely községek valának, melyeket én magán czélokra fordítottam hűtlenül!

Különbösen ha pöffeszkedő képzel magam állásból mondott állításait bé nem bizonyítani, felhiva érzem magam, mint nyilvános rágalmazót rendes törvényszéknel béperelni.

Vagy tán uram! a miért valaki hivatalnok, tisztviselő, nem szabad-e pénzért, a vagy kalákába 100—200 véka saját birtokán tett vetését learatanni?

A vagy ha Ön is, ha van hova vetnie, termendő gabonáját nem pénzes, a vagy kalákás nap-számossokkal arattatná-e? s ez praevariatio-e?

Avagy tehetek é én rolla, hogy ha a dei providentia anynyi birtokot adott, hogy a Zahlungs-bogének Censusára nem vala, nincs szüksegem!

T. cz. Popu Leontye ur! Ugy látszik, hogy az Ön népboldogító tana szerint hiba az! ha valaki egy hivatalnok urat, nyilvánosan megrov, s elensége annak, kit a sors oly vagyonnal áldott meg — hogy nem kénytelen tarisnyáját venni, midőn a felosztató, némelyeknek gyászinduló megszólal!!

Biztosíthatom Önt, uram, hogy én hivatal nem kenyér-keresetből váltam, hanem csupa azért, hogy az önféle másébből ajándékozni szerető communisticus operatoroktól megmentssem a szegény népet, embertársaimat.

S azon perzében, midőn lelépésem a közvélemény kívánja, nyílt homlokkal, vidor kedélyvel teszem! lépek vissza!

S én még is ott maradok, hol fejemet csendesen magaméba hajtom le, melyet nem a nép zsírjából szereztem, hanem Isten magas kegyelme után igaz nemesi jogon örökölttem, honnan midőn

meggyőződésem parancsolja nyilttérre lépni, hazafias kötelességemnek eserem!!

Továbbá ha Önnek az utbiztosi fizetések hűtlen kezelése iránt lenne valami scupulussa — legyen magának fáradságot, s ns. Kolozs megye tekintetes tisztgénéll pillantsa meg, a M. Bikali járási 86 3/4, 86 3/4. évi útpénz-számódásokat, aztán megnyugtathatja önmagát.

Részemről ennyivel tartoztam önmagamnak, és a nyilvánosságának.

Kijelentve uram, hogy saját meggyőződésem nyomatkéltalan pártnézetűek uszály-hordozójának fel nem áldozom! — nem áldoztam!! senki által suprematisálni nem engedem, egyszóval bűrömet áruba nem bocsátottam, s nem is fogom soha!!

Kis-Petri, 8-ik october 1865.

Bartha Albert, kis-petri földbirtokos.

H I R D E T É S E K.

(310)

Enygyári hirdetmény.

(1—3)

Alólrít tisztelettel jelenti, hogy husz év óta jó hirben fennálló enygyárát új-hól szervezvén, valamiit eddig a versenyt bármelyik hasonnemü gyárral kiállotta, ugy az idén még biztosabb és jobb minnyel szolgálhat, mint más készítők. Különbösen nagy mennyiséggel szolgálhat **finom barna és fekete enygyval**, melynek **mászáját helyből elvitetve 16, 20 és 24 o. é. frton** kaphatni. Egyszersmind megkívánja jegyezni, hogy a most divathan levő **piros enyv** alólrítál csak megrendelés után kapható, mivel ez nem természetes mü, hanem csak olyanok készítménye, kik azt nem felhasználási szempontból, hanem avult anyag (materiale) feldolgozatása végett készítik, melyre bátor figyelmeztetni a t. cz. közönséget, hogy ez bár a szemnek kedvezőbb, de a czélnak nem felel meg. Ez állítás igazsága felől hivatkozik a helybeli t. asztalos czéh bizottmánya próbatétel utáni vallomására.

➔ Vidéki bérmentes megrendelések pontosan teljesítettek. ➔

DALCHAU JÓZSEF,

asztalosmester és enyvkészítő.

➔ **Lakásom:** Kolozsvárt, Széchenyi-tér 68 sz. alatt.

(90)

19/10

(8—12)

ANATHERIN-SZÁJVÍZ

Dr. POPP J. G. gyakorló fogorvostól, Bécsben, Stadt, Bogner-gasse 2-dik sz. alatt.

Egy palaczk ára 1 frt 40 kr. Csomagolás 20 kr.

E kitünő készítmény létezésének 15 éve alatt még Európán kívül is szerzett magának ismeretét és hirt. Használata legczélseribbnek bizonyítá mindenféle fogfájás ellen, úgy a szájhús mindentle betegségei, fogingás, könnyen vörző beteg foglús, caries és skorbus ellen. Fölolvastja a nyált, a fogkövedés képződése meggátolátik, a szájhús frissit és izlésjavítótan hat, tehát gyökeresen elüti a rossz szagot, a mely mit vagy tires fogak, ételek és dohányzás által keletkezik. Miután a szájhív a fogakra és szájrészekre legkevésbé sem hat támadólag vagy edzőleg, mint folytonos szájhívítató-szer is a legjobb szolgálatot teszi, s annak minden részeit tökéletes egészségben és frissességben tartja a legmagasabb korig. Magas gyógyász- tekintélyek bizonyítványai elismerték ártalmatlanságát és ajánlhatóságát s számos híres orvos által gyógyszerképen rendeltek.

Fogtapasz, üres fogak tapasztására, ára 2 frt. 10 kr.

Anatherin-fogpép, ára 1 frt 22 kr.

Növény-fogpép, ára 63 kr.

BIZOMÁNYOSOK:

Kolozsvárt: WOLFF J., Dr. HINCZ Gy. és Khudy J. óv. gyógyszerárban. Tor-dán: Wolf gyógyszer. Szabon: Müller gyógyszer. Zährer, Steiner. Brassóban: Fabik gyógyszer. Jekelius gyógyszer. G. Antal & C. Károly-Fehérvárt: Sander gyógyszer. Segesváron: Misselbacher & Deutsch, Dánián D. Beszterczán: Dietrich és Fleischer. Dévén: Krémer Sámuel. Dévén: Bosniaki & Gergely. Medgyesen: Polbert gyógyszer. Nagy-Enyedben: Oberth J. gyógyszer. M. Váradhelyt: Fogarasi D. és Bacher. Szászvároson: Leonhard, Bichler. Szász-Régenben: Traugott és Wachner. Zilahon: Weiss gyógyszer. Sa.-Somlyón: R. Tarsa Ign. Késti-Váradhelyt: Nagy Jakab. Bőszörményben: Lányi J. gyógyszerész. Nagy-Bányán: Papp gyógyszer. N.-Károlyban: Jellinek gyógyszer. Nyíregyházán: Bertalan gyógyszerész. Szinyér-Váralján: Gerber gyógyszer.

(304)

19/10

(2—4)

Figyelemre méltó hirdetés,

Melynélfogva alólrít hites alkusz, mindazon helybeli és vidéki közönség tag-jait, kik a kolozsvári kir. szab. zálogkölcön-intézetbe ügyeiket magok, távoltság vagy egyéb ok miatt el nem végezhetik, értesíteni kívánom, mi-ként zálogkölcönre szánt arany- ezüst-némük, ékszerék és bérzei érték-papírok be-tetésit, kiváltását, vagy átírását, 40 frton kezdve akár mekkora öszvegy bérmen-tes levél megbizással elvállalom; 40 frtól 100-ig minden egy forinttól 3 kr., 100-tól 200-ig két kr., 200 frton feljül egy és fél krajczár díj mellett. Megjegyzendőnek vélem, mi-ként az intézet minden tárgytól a tiszta becseréknek legalább 60 és legfeljebb 90

százalékát adja kölcsön. A leghosszabb határidő 6 hó, mely idő lejártával a be-tett zálog kiváltandó vagy átírandó, és ekkor a kamat és járandóságok kifizetendők. A pontos eligazításra és legnagyobb titoktartásra magamat kötelezem. Továbbá tudatni kívánom azt is, miként bel- és külvárosi házaknak és falusi jószágoknak bér-be vagy örökároni eladását, megvásárlását, vagy elszerezését, úgy akár minemü körömböz tartozó dolgoknak eligazítására vállalkozom.

➔ **Lakásom** Kolozsvárt belmonostorutca 192 szám alatt ifj. **SZENKOVICS MÁRTON**, h. alkusz.

Stein János könyvkereskedésében Kolozsvárt.

Harmath Józsefnél Tordán, Wittich Józsefnél Marosvásárhelyt, Dobray Nándornál S.-Udvarhelyt, Barthos Domokosnál S.-Szentgyörgyön, Vokál Jánosnál Nagenyeden, Sindel Károlynál Brassóban, Wagner Józsefnél Károlyfejrárt kapható:

➔ Legújabb röpirat. ➔

POLITICA CONDUCATORILORU

NATIUNIEI ROMANE

din Transsylvania in ciera din urma cinci ani.

Criza de UNU ROMANU. Ára 25 kr.

Nélkülözhe len mindazokra nézve a kik alkotmányos hivatalra készülnek.

A szolgabírói hivatal.

Irta Zsoldos Ignác magy. ac. tag. II-ik kiadás.

A magy. t. társaság által „nagy jutalom”-mal koszorúzott munka 3 füzet. Ára 3 frt 40 kr.

Erdély története 1848—49-ben.

Irta Kövári László. Ára 2 frt.

Az 1861-ik évi magyar országgyü-lési beszédek.

3 kötet. Ára 7 frt 20 kr. oszt. ért.

Erdély nagyfejedelemség 1848-dik évi országgyűlésének

jegyző- és irománykönyve.

Hiteles kiadás. Ára 1 frt.

Raktár.

Posner Károly Lajos

első magyar és k. szabadalmazott vonalzó intézet és kereskedelmi-könyv-gyár raktára Kolozsvárt Stein Jánosnál.

A kereskedők és iparosok számára megkívántó kissebb és nagyobb üzleti könyvek nagy választásban és gyári áron kaphatók.

Macaulay Th. B. Warren Hastings. Lord Clive. India meghódításának története. Fordította Szász K. 2 frt. Ifj. **Wagner Dániel**. Növényor-szág gyógyszerisméje, orv-osok, gyógyszereszek, kereskedők és iparosok számára. Ára 4 frt.

Lamartine, a Girondiak törté-nete. 8—9-ik kötet. Ára 2 frt.

Telesi D. A Hóra támadás története. Ára 1 frt 80 kr.

Szalay László. Adalékok a magyar nemzet történetéhez a 16-dik század-ban. Ára 1 frt 20 kr.

Bock E. Az egészség négy könyve. 38 ábrával, köve egész vászonba 5 frt 80 kr.

Eötvös J. br. Gondolatok. 2 frt.

Szász K. Lyrai Aloék. Nyugoti költőköl fordítva s összegyűjtve. Vörösb köve. Ára 1 frt 50 kr.

— Gyöngyvirágok. Nyugoti költőköl fordítva s újra összegyűjt-ve. Csinosan köve 1 frt 50 kr.

Thiers A. Első Napoleon trón-lemondása. Elba-sziget. Visszatérés. Fordította Keeskemény A. Ára 2 frt.

— Waterloo. Ára 2 frt.

— I. Napoleon Szt.-Ilona szigetén. Ára 1 frt 20 kr.

(309) (2—3)

Két- vagy háromlovas szekér kibérelhető

egy— vagy több napokra, alólrítál kül-magyarutezában Dietrich S. ur házában, ki is egyszersmind ajánlja magát minden-féle asztalos munkák, butorok, pad-lózatok, kereskedésbe való stela-zsik sat. sat. gyors és jutányos elkészítésére. **KÖLESÉRI JÁNOS,** asztalos mester.

(297) 19/10 (12—12)

A Galandférget

(pántlika-gilisztát)

fajdalom nélkül 2 óra alatt elüti Dr. Bloch Bécsben, Praterstrasse Nr. 42. Gyógyszer utasítással küldetik. — Egyebet levelezés által.